

PROVINCIE
FLEVOLAND

Beeldvormende sessie:

concretisering stikstofstrategie Flevoland

PS, 23 maart 2022

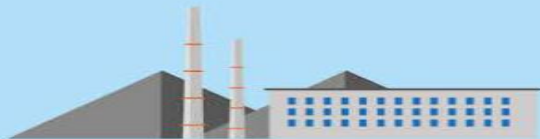
Agenda

1. Hoe zat het ook alweer?
2. Uitwerking en toelichting stikstofstrategie
3. Gebiedsproces
4. Planning
5. Vragen

Hoe zat het ook alweer?

Vergunningverlening

Economische ontwikkelingen

Stikstofreductie

Natuur inclusieve samenleving

- Eerste 20 PAS-melders
- Nwe toezicht en handh strategie
- Handhavingsverzoeken

- Aankoop stikstofruimte
- Doelenbanken
- Voorfinancieringsdeal FL-PAS-melders met Rijk

- Gebiedsproces
- Maatwerk-gesprekken
- Uitwerking N-strategie FL
- Innovatie
- Stakeholders betrekken

- Meekoppelingen stikstof, LMS en natuur inclusief, klimaat, water, Flevodeal...
- Stikstofkaarten
- 9,5 milj Rijk v FL natuur

Doelstelling Flevolandse aanpak stikstof

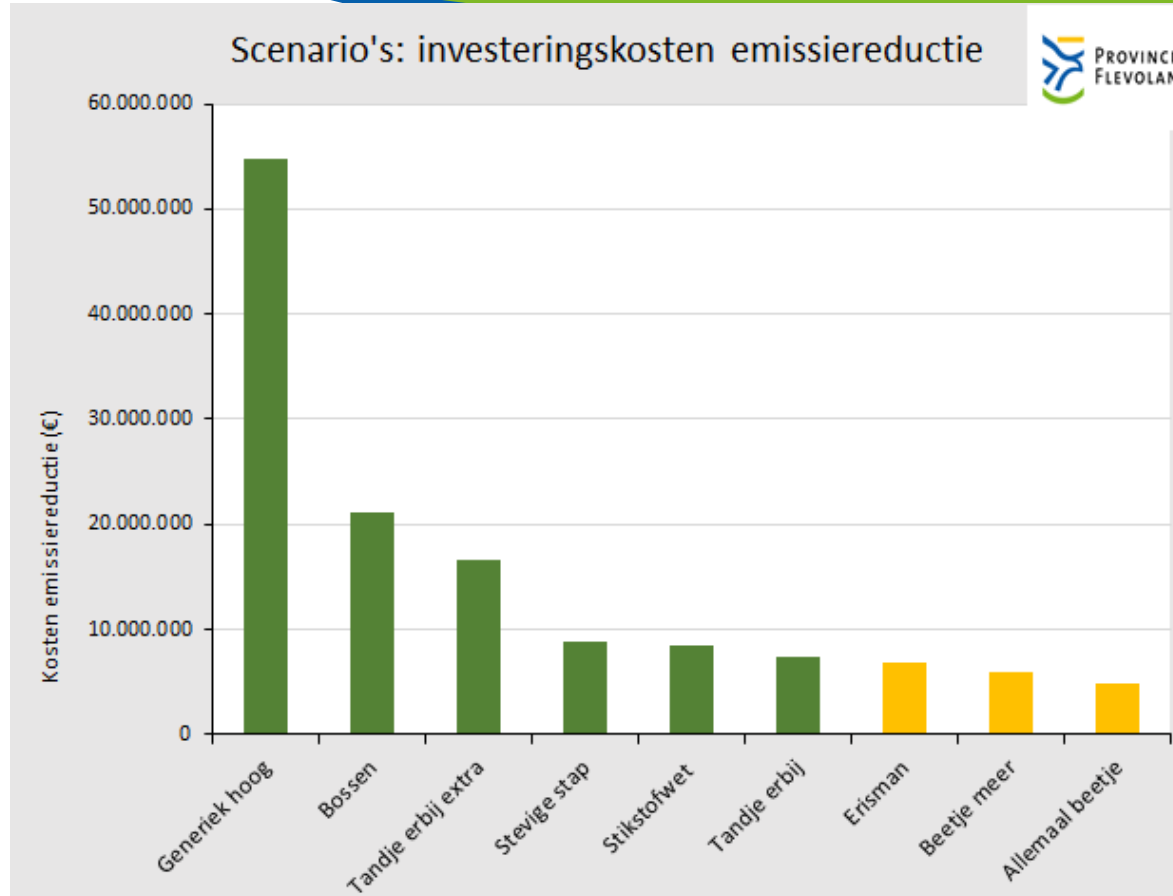
“We streven naar reductie van de Flevolandse bijdrage in de overbelasting van dichtbij gelegen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Die overbelasting brengen we, net als de landelijke doelen, stapsgewijs terug ten opzichte van de situatie in 2019: met 40% in 2025, 50% in 2030 en 74% in 2035”.

Inzet stikstofreductie: scenario's

- Ambitieniveau FAS (depositie) en strategie. Verschillende scenario's doorgerekend (emissie- en depositie reducties, technieken, kosten).
- Nadruk op stallen met melkvee (efficiënt)
- Met oog voor het nationale beleid
- Gekeken naar de verhouding kosten t.o.v. emissiereductie
- Nabij een door Flevoland belast N2000 gebied
- Ruimte voor innovatie en meekoppelkansen
- Verhouding gebiedsgerichte maatregelen vs generieke maatregelen

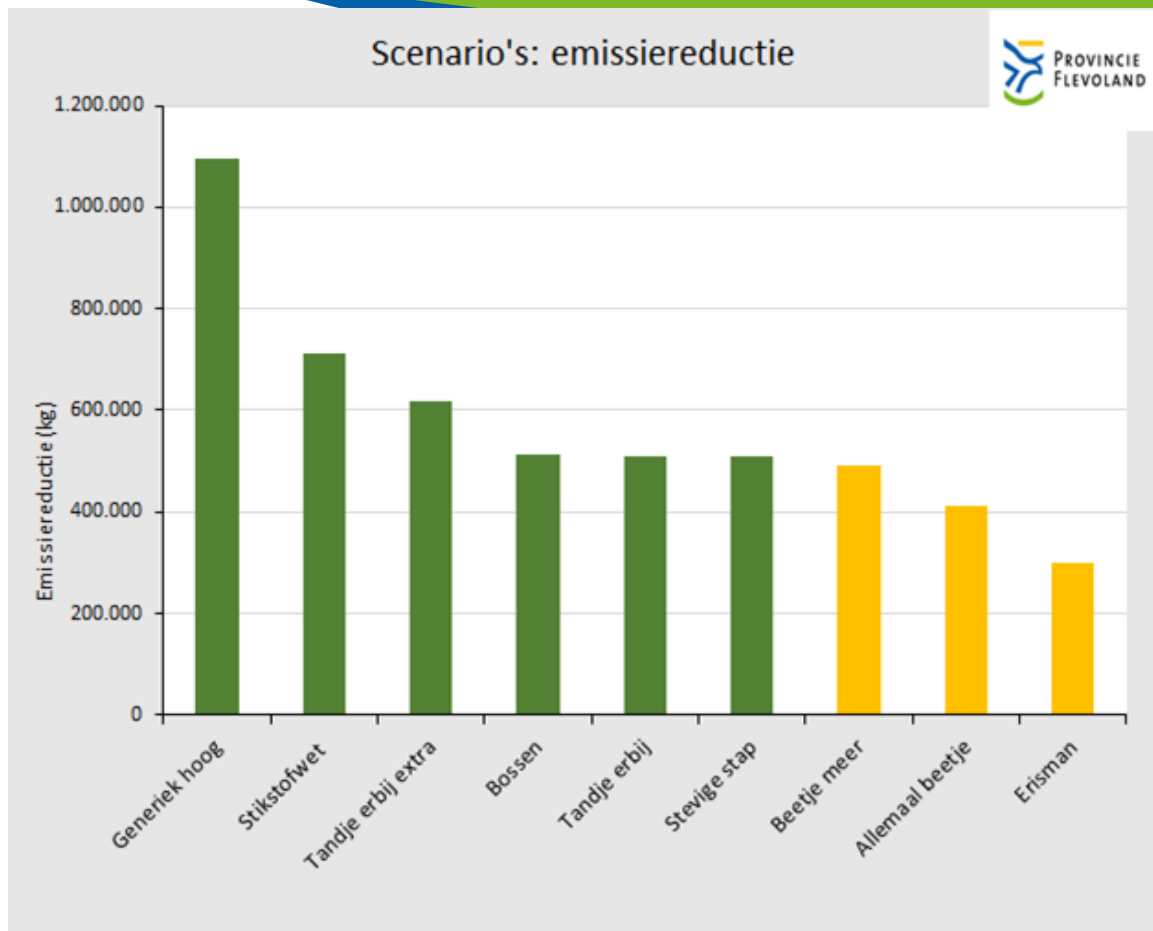
kosten

- Investeringskosten zijn schattingen. Operationele kosten (arbeid, materiaal, stroom) niet meegenomen
- Grote verschillen; keuze
- juiste strategie is belangrijk

Emissiereductie

- De emissies worden met minimaal 300.000 kg per jaar teruggebracht
- Zes scenario's brengen emissies voldoende omlaag om doel te halen
- Grote verschillen tussen scenario's: er valt iets te kiezen

Welke scenario's zijn onderzocht?

Tabel: Namen scenario's emissie- en depositiereductie

Naam	Emissiereductie (stal, veld, gebied)	Opmerking
<i>Allemaal een beetje</i>	S15%, V15%, G0%	Matige ambitie naar 75% reductie in 2035
<i>Allemaal een beetje meer</i>	S18%, V18%, G0%	Matige ambitie naar 75% reductie in 2035
<i>Stikstofwet</i>	S26%, V26%, G0%	Generieke reductie landbouwemissies
<i>Tandje erbij (NOP)</i>	S18%, V18%, G52%	lets grotere stap in gebiedsproces (NOP)
<i>Tandje erbij extra (NOP)</i>	S18%, V18%, G52%	Groter areaal gebiedsproces (NOP)
<i>Stevige stap (NOP)</i>	S18%, V18%, G65%	Ambities in gebiedsproces (NOP)
<i>Bossenstrategie NOP</i>	S18%, V18%, G50%	Noord-oostrand (NOP)
<i>Generiek hoog</i>	S40%, V40%, G0%	Voorstel RIVM
<i>Erisman</i>	S10%, V10%, G66%	Efficiëntie depositie-reductie

¹ S= stal, V= veld, G= gebied

Conclusie: efficiënte en robuuste keuze = Noordoostpolder-gebiedsproces -50 a 70% en generiek -20%

En meekoppel kansen benutten vanuit bossenstrategie.

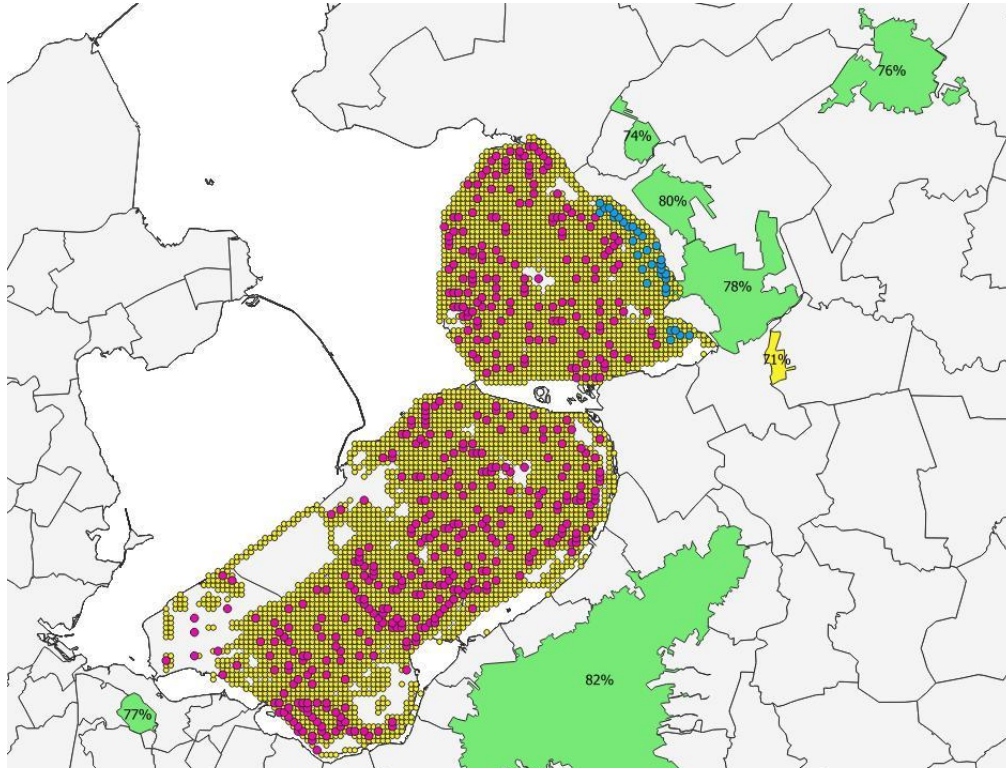
Hoe ziet de verdere concretisering eruit?

Om de doelstelling van de Flevolandse aanpak stikstof te halen wordt ingezet op:

- a) **50 tot 70% NH3 (ammoniak) reductie in 2030** in een beperkt gebied middels een gebiedsproces in een deel van de Noordoostpolder en tot **20% NH3 reductie** in Flevoland via een **generiek** beleidsproces. Medio 2023 wordt de definitieve strategie vastgelegd in gebiedsplan. (wettelijke verplichting)
- b) door middel van een combinatie van **subsidies** en regels in een verordening voor: N-reducerende technieken, stoppende of verplaatsende bedrijven in combinatie met een **interbestuurlijk afgestemde emissienorm 2030**.
- c) Kansen benutten met **natuurinclusieve landbouw, bossenstrategie en LMS** en met andere beleidsthema's zoals Klimaat en Kader Richtlijn Water (KRW).

Voorbeeld: 'tandje erbij' (Noordoostpolder):

Er is een gedetailleerd stikstofmodel opgebouwd met alle stikstofemissies en deposities van FL in kaart en de mogelijke maatregelen die tot reductie leiden.

Groen: doelstelling FAS 2035 behaald
Geel: doelstelling FAS 2035 niet behaald (Olde Maten) → overleg met Overijssel gestart

18% generieke emissiereductie op stal (paars) en veld (geel) en 52% reductie in specifiek gebied (blauw)

Karakteristieken

- 1651 landbouw bedrijven in FLevland
- Max +/- 70 bedrijven in gebiedsproces Noordoostpolder (53 met vee)

Hoe gaan we dit doen?

- Dmv subsidies voor stikstofreducerende technieken, stikstofreductie agv stoppende of verplaatsende bedrijven. Bronnen: landelijke, Europese en provinciale overheden.
- Ondersteund en gezekerd door een verplichtende emissienorm ingaande in 2030 zo veel mogelijk ism ander overheden.
- Via een gericht gebiedsproces en een beleidsproces voor de generieke reductie

Uitgangspunten gebiedsproces

Flevolandse aanpak stikstof (feb. 2021)

Extra
reductiedoelstelling
Noordoostpolder zien
als richtinggevend
gebiedsdoel

Starten bij de
landbouw, stikstof en
landbouwperspectief
(gebiedsplan Wsn)

In proces verbreden
naar integrale doelen
en (ruimtelijk)
gebiedsperspectief
(NPLG,)

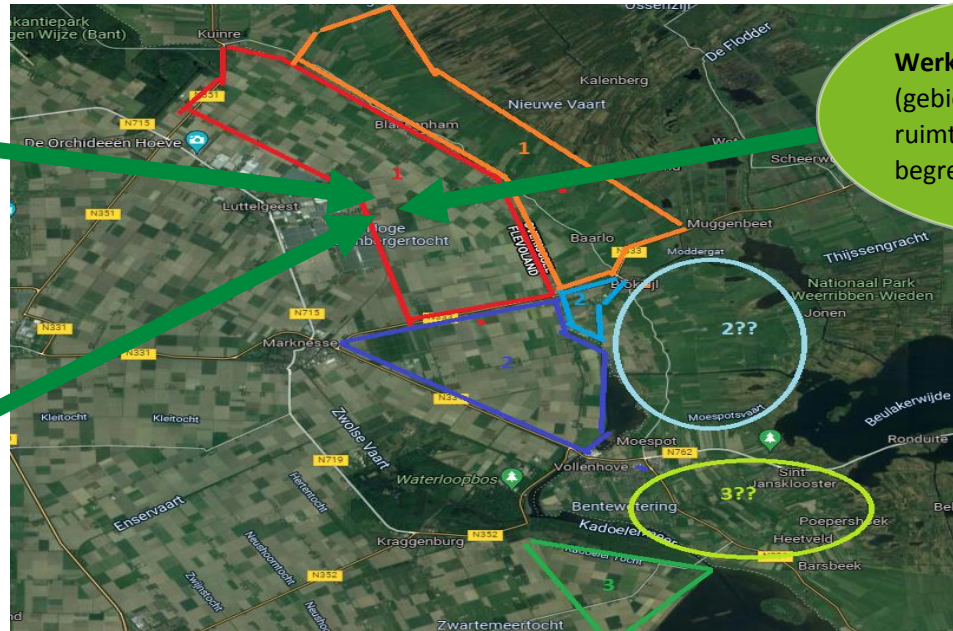
Kernboodschap 1: **provincie gaat gebied in** om **samen met de boeren** een **'goed en overtuigend plan'** te maken met een **vrijwillig maatregelenpakket** dat kan dienen als basis voor het **inzetten van Haagse en provinciale middelen** . Ondernemerschap en tijd benutten, niet wachten op wettelijke normering

Hoofdpijnen plan van aanpak gebiedsproces

Gerichte benadering alle agrarische bedrijven (keukentafelgesprekken) in aantal rondes met ijkmomenten en tussenrapportages. Zoveel mogelijk aansluiten bij plannen van ondernemers zelf, provincie ondersteunt met **advies en maatwerk**.

Dit jaar minimaal 2 rondes
bedrijfs gesprekken van
inventariseren/verkennen
(beeld/analyse) naar
maatwerkadvies (aanpak) en
(maatwerk)afspraken
(maatregelen)

Kansen op inzet
(rijks)bronmaatregelen en
integraal mee koppelen
natuur/bossen, water, bodem,
klimaat, energie **direct in proces**
oppakken.

Werken met 3 deelgebieden
(gebiedsproces afbakenen in
ruimte) met als indicatieve
begrenzing

Beoogd resultaat

1. **Helder beeld over doelbereik:** voor welk maatregelenpakket is energie en draagvlak in het gebied en zijn de provinciale gebiedsdoelen voor stikstofreductie daarmee haalbaar
2. **Proces klaar voor 'afsprakenfase':** 'onderhandelen' en uitwerken maatregelenpakket in vrijwillige maatwerkafspraken over de stikstofreductie per bedrijf of samenwerkende bedrijven en over de inzet van provincie en rijk
3. **Gebiedsplan stikstof in concept** klaar en 'verbreedbaar' tot een **gebiedsplan landelijk gebied** met integraal ruimtelijk gebiedsperspectief
4. Koppeling **Rijk Regio deal** en landelijke ontwikkelingen, **rol in de ruimte**

Noordoostpolder nu, op zoek naar de kansen bijv. natuurinclusiviteit en bossenstrategie

Voorbeeld Noordoostpolder natuur-inclusief

Voorkomen stikstofuitstoot door geen gebruik kunstmest

WEERRIBBEN-WIEDEN
Vermeden uitstoot voorkomt depositie in aangelegen natuurgebied Weerribben-Wieden

Biodiversiteit wordt gestimuleerd

Bomen houden meer water vast en helpen droogte voorkomen

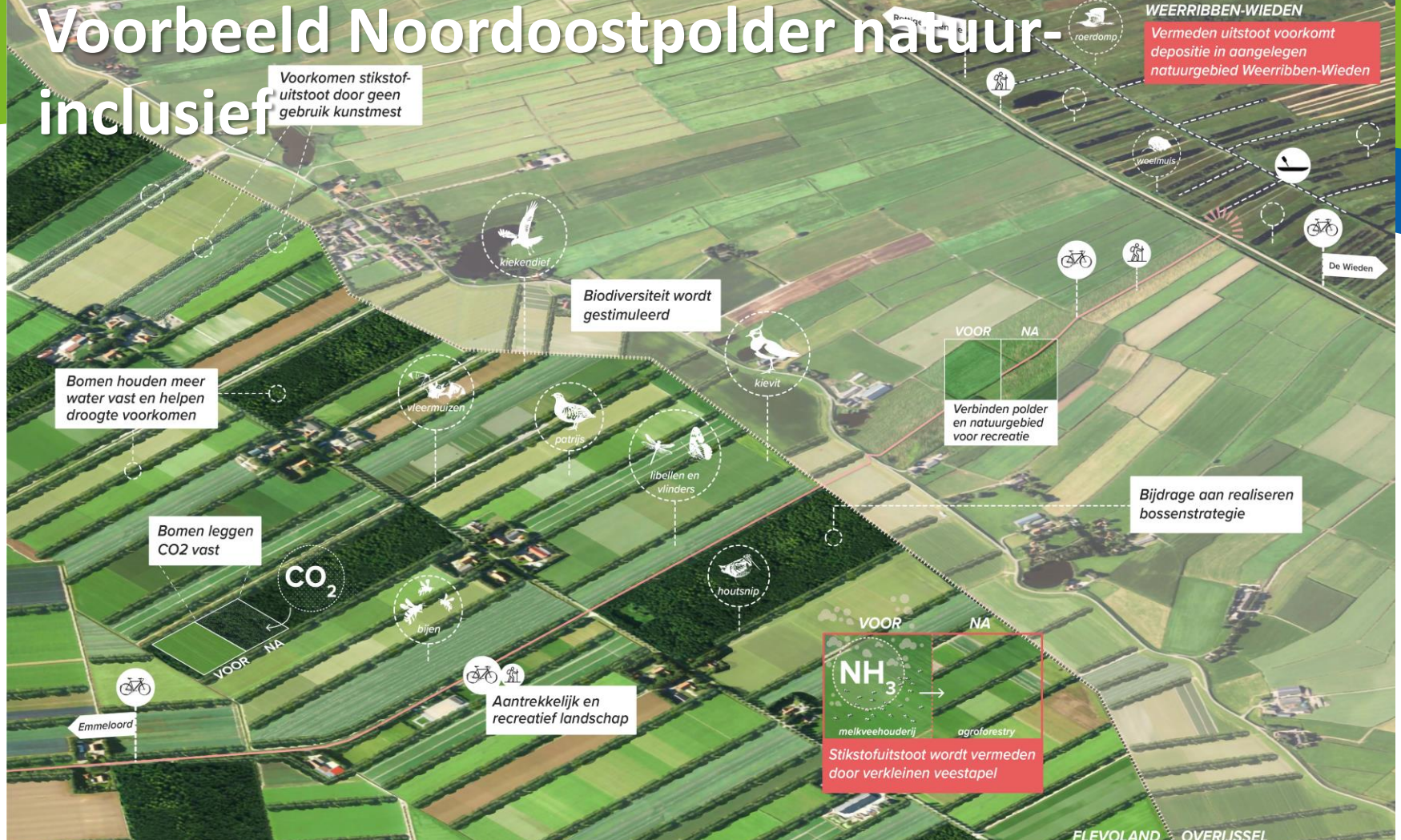
VOOR NA
Verbinden polder en natuurgebied voor recreatie

Bijdrage aan realiseren bossenstrategie

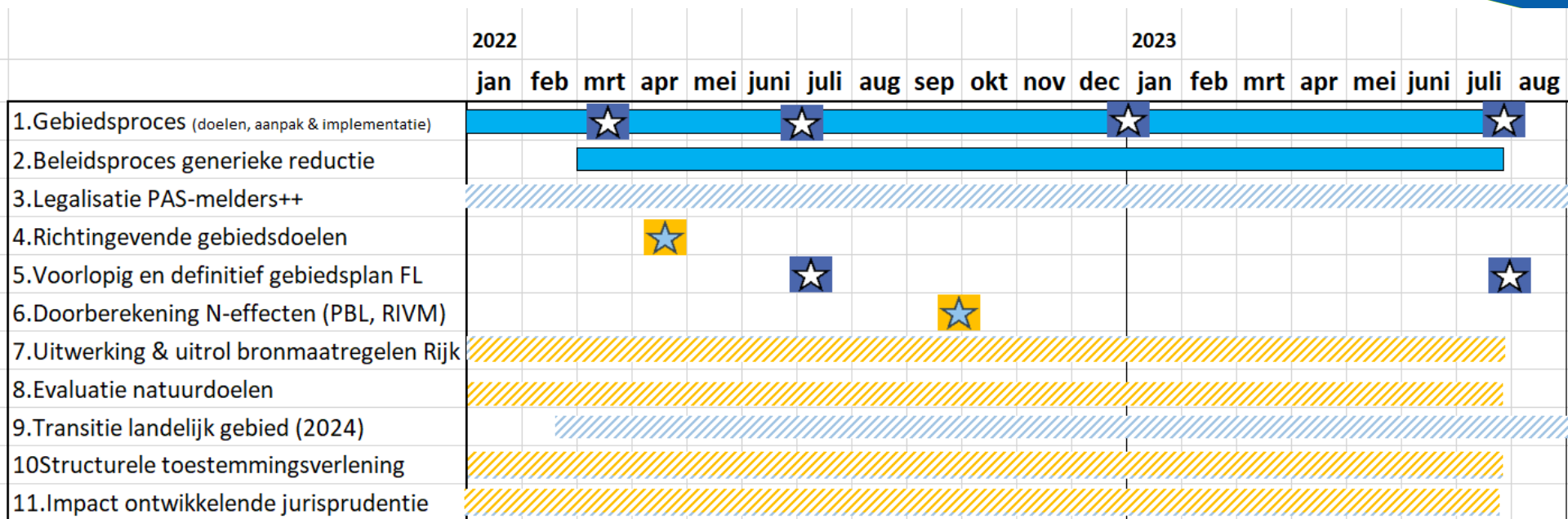
Bomen leggen CO₂ vast

VOOR NA
NH₃
melkveehouderij → agroforestry
Stikstofuitstoot wordt vermeden door verkleinen veestapel

Aantrekkelijk en recreatief landschap

Vervolgtrajecten

PROVINCIE
FLEVOLAND

Vragen?